

GÜNCEL

DUYGU KARŞLI
karslduygu@gmail.com

daha fazlası için: sabitlikir.com

MODERNLİK VE GELENEK ARASINDA: FERAHLIK ANINA ÖVGÜ

Ferahlık Anına Övgü, modern ile geleneğin birbirlerine değmesi ancak ilişki kuramaması biçiminde okunabilir. Modernliğin ağır bastığı çelişkili karakterler bir türlü feraha çıkamazlar. Nitekim Tamer de Kerem de büyük şehrin iki kutbunu barındıran sokaklarında, kendileri gibi sıkışmış diğer bireylerle sürekli bir arayış halindedirler. Belki de modernliğin kendisi bu ferah olamama hali olarak ifade edilebilir. **Faust'un çelişkisidir yaşanan.**

İlk defa 2013 yılında Ayrıntı Yayınları'ndan, yeni edisyonu ise geçen ay Yapı Kredi Yayınları'ndan yayımlanan *Ferahlık Anına Övgü*, Ömer F. Oyal'ın dördüncü romanı. Yazarın romanın yanı sıra çeşitli türlerde eserleri bulunuyor. Gazete ve dergi yazıları, incelemeleri ve geçen sezon İstanbul Devlet Tiyatroları'nda sahnelenen Uçmak-Hezarfen Ahmed Çelebi adlı oyunu Oyal'in çok yönlü edebi kimliğini gösteren örnekleri oluşturuyor. Yazarın yedi romanından dördüncüsü

olan *Ferahlık Anına Övgü*, modernlik ile gelenek arasındaki çatışmalı dünyayı yansıttığı karakterleri ile derin felsefi okumalara kapı aralıyor.

Rönesans resmine hayran bir ressam olan Tamer uzun süredir para sıkıntısı çekmektedir. Hiç beklemediği bir gün eski bir arkadaşından iş teklifi gelir. Ancak iş Tamer için hiç bilmediği bir dünyanın içine girmek anlamına gelmektedir.

Niyet ile irade ilişkisinde hangisi önce gelir? Kötülük zihinde mi başlar eylemde mi? İtiraf ve yüzleşme eylemi aklar mı? Bu ve bunun gibi sorular okuma esnasında ve roman bittikten sonra da okuyucunun zihnini kurcalamaya devam eder. Roman tam da bu nedenle felsefi soruşturmalara açılan örnek bir metin olarak değerlendirilebilir.

Fatih semtinde bulunan Mukayeseli Tasavvuf İncelemeleri Vakfı'nın meydan tezyinatını yapacaktır. Tamer işi paraya ihtiyacı olduğundan isteksizce de olsa kabul eder ve bu yeni dünya ile birlikte kendisini, ilişkilerini ve estetik anlayışını sorgulamaya başlar. Roman Tamer'in yaşadığı yabancılaşma, değerler çatışması gibi meselelerden kötülük ve iyilik gibi etik tartışmalara giden çok katmanlı bir yapı sergiler.

Tamer akademi mezunu bir ressamdır. Ancak bir türlü aradığı ünü yakalayamaz, galerilerde eserleri sergilenmez. Bu nedenle hem ailesinin hem de arkadaş çevresinin gözünde bir kaybedendir. Pejmürde yaşamı en çok babası tarafından eleştirilir. Emekli olan baba, Tamer'i sık olmayan ziyaretlerinde düzenli bir yaşama geçemediği için azarlar. Annesi ise oğlunu babasına karşı korusa da oğlu için kaygılanmaktadır. Tamer'in sevgilisi Şule ve kız kardeşi Neşe de bazen bakışlarıyla bazen de doğrudan sözleriyle Tamer'i ezerler. İşin tuhafı Tamer kendi gözünde de değersizdir, zamanın akışında salınan umutsuz bir vakadır.

Resmin mükemmeli yaratması mı gerekir?

Batılı değerlerle yetişmiş, gelenekle arası açık olan Tamer'in yaşamı vakıf işi ile iki yönden değişir. İlk olarak, hiç bilmediği inanç dünyasına girmesiyle hem içe döner hem de sanatı kavrayışında yeni açılımlar olur. İkincisi ise, çocuklukta işlediği bir suçla tekkede tanıştığı Kerem aracılığıyla yüzleşmek zorunda kalır. Böylece Tamer'in zaten var olan iç çatışmalarının, gelenekle karşılaşmasıyla yükselip alçalmasını izleriz. Ferahlık anını arayan Tamer'in dengede durma çabası tüm roman boyunca devam eder.

Romanın olay örgüsüyle bağlantılı önemli felsefi temalarından biri kuşkusuz tasavvuf felsefesi ve sanatın tasavvuftaki yeridir. Tamer, Batı sanatıyla yoğrulmuştur. Sürekli Michelangelo'nun Sistina Şapeli'nin tavanını tamamlamışını hayalinde canlandırır. Resmin mükemmeli yaratması gerektiğini düşünür. Ona göre sanat yaratıcı hayal gücünün kusursuz dışavurumudur. Vakıfta kendisinden istenen iş hem duvarları boyamak hem de "Allah her gün istedir" ayetinin tavana yazılmasıdır. Ancak Tamer ne ayeti anlar ne de yapacağı işin sanat olduğunu düşünür. Ona göre bu sadece bir iştir. Bu yabancı dünyayı tam olarak kavrayamasa da vakfın başındaki Efendi ile karşılaşması ve ondan aldığı uyarılarla önünde yeni bir pencere açılır. "Bereketsiz ruhtan sanat çıkmaz, zanaat olur o. Bir sanat yapmak istiyorsan, işin kuru kuruya renkler ve çizgiler olarak kalmasını istemiyorsan bereketten sen de nasiplenmeye çalışmalısın. Sekle can öyle gelir ancak. Biz ruhsuz bir şey istemeyiz. Sen

de ruhsuzca bir şeyler çiziktirmekle işin özüne giremezsin. O yalnızca boyacılık olur". Tamer vakfa gide gele kendini bu dünyaya az da olsa kaptırır. "Resmetmekle, hiçbir şeyi anlatmama çabası arasındaki uçurumu da sezmişti. Yinelemeyi ve susmayı da. Avcundan kayan su misali bir anlayış. Yinelemenin yarattığı uyku halini ve boşlukta süzülmeyle de duymuştu. Ama sezisler çoğu kez yarı yolda kalır. Limansız bir gemi gibi belirsizlik okyanusunda amaçsızca seyredip durur". Tamer'deki sezis belli belirsiz olduğundan sanatta hala mükemmeli yaratmaya çalışır. Oysa tasavvuf mükemmelle karşıdır. Tasavvuf inancına göre "kusursuzluk şeytan aldatmasıdır".

Kötülük zihinde mi başlar, eylemde mi?

Romanın Tamer paralelinde giden ikinci karakteri Kerem'in tasavvuf yolunda kendinden geçme ve Allah'ı bulma çabası kitap boyunca araya giren -muhtemelen- günlüğünden parçalarla sürer. Böylece Tamer ile kesişen yolculuğu ikisi için de kötülük probleminin tartışıldığı bir alanı açar. Vicdan muhasebesine dönüşen yaşanmışlıklar cevaplanmaya muhtaç birçok soruyu beraberinde getirir. Niyet ile irade ilişkisinde hangisi önce gelir? Kötülük zihinde mi başlar eylemde mi? İtiraf ve yüzleşme eylemi aklar mı? Bu ve bunun gibi sorular okuma esnasında ve roman bittikten sonra da okuyucunun zihnini kurcalamaya devam eder. Roman tam da bu nedenle felsefi soruşturmalara açılan örnek bir metin olarak değerlendirilebilir.

Ferahlık Anına Övgü, modern ile geleneğin birbirlerine değmesi ancak ilişki kuramaması biçiminde okunabilir. Modernliğin ağır bastığı çelişkili karakterler bir türlü feraha çıkamazlar. Nitekim Tamer de Kerem de büyük şehrin iki kutbunu barındıran sokaklarında, kendileri gibi sıkışmış diğer bireylerle sürekli bir arayış halindedirler. Belki de modernliğin kendisi bu ferah olamama hali olarak ifade edilebilir. *Faust*'un çelişkisidir yaşanan. Akıl sahibi insan yetisinin bedelini huzursuzlukla öder. Bu noktada insan ağacı kiskanır. En iyisi ağaç olmaktır, sadece durmak ve var olmak. Hepsi bu kadar.

FERAHLIK ANINA ÖVGÜ

ÖMER F. OYAL

YAPI KREDİ YAYINLARI 2020